

Joanna Falkowska, Dorota Grabowska

UMK Toruń

Sprawozdanie z Sympozjum Historii Edukacji

**„POLSKIE REFORMY OŚWIATOWE
W NURCIE EUROPEJSKICH PRZEMIAN
POLITYCZNYCH, SPOŁECZNYCH I KULTUROWYCH”
(SZCZECIN, 17.09.2014)**

W ramach XIX Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich w Szczecinie pt. „Polska – Bałtyk – Europa” w dniu 17 września 2014 roku odbyło się Sympozjum Historii Edukacji zorganizowane przez prof. Kalinę Bartnicką, prof. Władysławę Szulakiewicz oraz prof. Wiesława Jamrożka. Warto przypomnieć, że było to kolejne spotkanie historyków edukacji podczas powszechnych zjazdów historyków polskich. Poprzednie odbyło się w Olsztynie w 2009 roku¹.

Podczas sympozjum w Szczecinie wygłoszono dwadzieścia osiem referatów dotyczących polskich reform oświatowych. Problematykę prezentowano na tle europejskich przemian politycznych, społecznych i kulturowych. Zakres chronologiczny dyskursu obejmował tematykę głównego zagadnienia, począwszy od późnego średniowiecza aż po XX wiek. W szczególności jednak przedmiotem analiz uczyniono re-

---

¹ Efektem uczestnictwa historyków wychowania w XVIII Powszechnym Zjeździe Historyków Polskich w Olsztynie jest wydawnictwo pod red. W. Szulakiewicz, *Z dziejów polskiej teorii i praktyki edukacyjnej*, Toruń 2009.

formy oświatowe okresu zaborów. Prelegenci reprezentowali następujące ośrodki akademickie: Instytut Historii Nauki PAN w Warszawie (Kalina Bartnicka), Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie (Katarzyna Dormus, Ryszard Ślęczka, Jan Ryś), Uniwersytet Adama Mickiewicza (Wiesław Jamrożek, Krzysztof Ratajczak, Michał Nowicki, Edyta Głowacka-Sobiech), Uniwersytet Mikołaja Kopernika (Władysława Szulakiewicz, Agnieszka Wałęga, Joanna Falkowska, Dorota Grabowska), Uniwersytet Gdański (Krzysztof Jakubiak, Kazimierz Puchowski, Lidia Burzyńska-Wentland, Elżbieta Gorloff), Akademię Ignatianum (Anna Królikowska, Beata Topij-Stępińska, Barbara Surma), Akademię Pomorską w Słupsku (Tomasz Maliszewski), Łużycką Wyższą Szkołę Humanistyczną w Żarach (Tomasz Fetzki), Uniwersytet Wrocławski (Stefania Walasek), Akademię Pedagogiki Specjalnej w Warszawie (Alicja Zagrodzka), Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie (Andrzej Szmyt), Uniwersytet Szczeciński (Elżbieta Magiera, Joanna Król), Uniwersytet Łódzki (Aneta Bołdyrew), Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy (Monika Nawrot-Borowska), Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Filię w Piotrkowie Trybunalskim (Witold Chmielewski).

W ramach obrad odbyła się jedna sesja plenarna oraz dwie sekcje tematyczne. Problematyka referatów dotyczyła ogólnych uwarunkowań polskich reform oświatowych, jak i szczegółowych rozwiązań legislacyjnych w oświacie polskiej. Omówiono m.in. doniosłość reform Komisji Edukacji Narodowej, zagadnienie kształcenia nauczycieli, europejskie inspiracje w oświacie dorosłych, przemiany w edukacji kobiet oraz zagadnienie infrastruktury szkolnej. Problematykę dotyczącą reform przedstawiono na podstawie różnych źródeł. Zaprezentowano także poglądy, jakie na temat reform prezentowali europejscy myśliciele: Piotr Paweł Vergerio, Stanisław Konarski, Anastazja Dzieduszycka, Kazimierz Twardowski, Maria Montessori. Ważnym nurtem rozważań był również przebieg dyskusji o polskich reformach szkolnych toczonej na łamach czasopism pedagogicznych XIX i XX wieku, takich jak: „Szkoła” czy „Przegląd Pedagogiczny”. Analizie poddano także polskie podręczniki przeznaczone do nauczania historii. W ramach dyskusji przedstawiono reformy dotyczące różnych typów szkół w okresie zaborów. W tym obszarze uwzględniono kształcenie zawodowe oraz

edukację przedszkolną; podjęto również problematykę edukacji domowej. Ponadto uwzględniono szkolnictwo dla mniejszości narodowych, jak również koncepcje reform szkolnictwa na uchodźstwie.

W wielu zjazdowych wystąpieniach znalazły się odniesienia do europejskich dokonań reformatorskich. Poddano analizie działalność reformatorską różnych epok, co pozwoliło ukazać pewną ciągłość podejmowanych działań. Uwzględniono również organizacyjne, prawne, społeczne, kulturowe, polityczne konteksty omawianych reform edukacyjnych.